

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยในเชิงปริมาณการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านเจตคติ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี
2. การใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนิน

1. ปัจจัยส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี คือ X_1 (ด้านเพศ) X_2 (ด้านอาชีพ) X_3 (ด้านระดับการศึกษา) X_4 (ด้านเจตคติ) และ X_5 (ด้านการมีส่วนร่วม) มีสมการพยากรณ์ ดังนี้ $Z = 0.078Z_1 + (-0.276)Z_2 + 0.252 Z_3 + 0.185Z_4 + 0.438Z_5$ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี คือ ปัจจัยด้านเพศ ปัจจัยด้านอาชีพ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ปัจจัยด้านเจตคติ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

2. การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัย พบปัจจัยที่น่าจะนำมาแปลงเป็นกิจกรรมสำหรับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี โดยใช้การระดมความคิดเห็นของผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน มาสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนฉบับร่าง แล้วนำ เข้าสู่ที่ประชุมสัมมนาเพื่อร่วมกันวิพากษ์รูปแบบ โดยมีการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops Conference) เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทาง การปรับปรุง การพัฒนา กิจกรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรม การบริหารจัดการขยะ ดังนี้

2.1 กิจกรรมศึกษาดูงาน เพื่อศึกษาถึงกรณีตัวอย่างของพื้นที่ที่สามารถบริหารจัดการขยะที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ

2.2 กิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ เป็นการเชิญวิทยากร ผู้ที่มีความรู้มาให้แนวทางในการการบริหารจัดการขยะในชุมชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อขยะ

2.3 กิจกรรมส่งเสริมการบริหารจัดการขยะในชุมชน เป็นกิจกรรมที่ต้องการส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไปรู้จักการนำขยะไปใช้ประโยชน์ เช่น การทำก๊าซชีวภาพ การนำขยะบางไปประเภทไปจำหน่าย เพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะ ส่งเสริมด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะได้อย่างถูกต้อง

3. การใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยก่อนทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัย

ปัจจัยด้านเจตคติ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยหลังการ
ทดลองมีค่ามากกว่าก่อนการทดลอง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นที่มีความสำคัญสำหรับการนำมาอภิปรายผล
ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต
หมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี คือ ปัจจัยด้านเพศ ปัจจัยด้านอาชีพ ปัจจัยด้านระดับการศึกษา ปัจจัย
ด้านเจตคติ และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม อาจเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสำคัญที่
ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนที่จะแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง เช่น ปัจจัยส่วน
บุคคลด้าน เพศ โดยเพศชายและเพศหญิงมีลักษณะการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันการใช้สินค้า ที่
หลากหลายจะส่งผลต่อปริมาณขยะในชุมชน อาชีพที่แตกต่างกันจะมีการผลิตขยะมูลฝอย
แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบงานนั้น ๆ ส่วนระดับการศึกษา เป็นปัจจัยที่มี
ผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนซึ่งประชาชนที่มีการศึกษาสูงส่วนมากจะ
ประกอบอาชีพที่มีรายได้ที่มาก ซึ่งส่งผลถึงการใช้จ่ายใช้สอยและผลิตขยะจำนวนมาก เช่นกัน
ซึ่งบุคคลที่มีปัจจัยเหล่านี้เมื่อได้รับการกระตุ้นหรือส่งเสริมด้านแนวคิดต่าง ๆ มีความตระหนัก
ถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน มีต้นตอที่จะรับผิดชอบร่วมกันของคนในชุมชน และ
มองเห็นความสำคัญของขยะมูลฝอยเนื่องจากเห็นว่าทุกคนมีส่วนร่วมสร้างขยะให้เกิดขึ้น ซึ่งเป็นไป
ตามแนวความคิดในเรื่องการร่วมรับผิดชอบที่กล่าวว่า ภาคประชาชน หมายถึง ประชาชน
ทั่วไปที่เป็นฝ่ายทิ้งขยะให้มีจิตสำนึกที่จะร่วมกับภาครัฐและภาคธุรกิจที่จะลดปริมาณขยะที่จะ
ทิ้งให้น้อยลงด้วยวิธีการคัดแยกขยะ เพื่อการ การลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) การใช้ซ้ำ
(Reuse) การนำไปขาย การนำไปทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และการนำกลับมาใช้ใหม่
(Recycle) แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานีมี เจตคติที่ดีต่อการจัดการ
ขยะมูลฝอย มีความการตระหนักในด้านการคัดแยกขยะ การนำขยะไปใช้ทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำ
ก๊าซชีวภาพสำหรับใช้ในครัวเรือน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการให้ข้อมูลข่าวสารจากสำนักงาน
เทศบาลตำบลนาจัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งซึ่ง
ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดีสอดคล้องกับแนวคิดของ ริดเดอร์ (Reader, 1974 :
39-53) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ โอกาส
บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทาง

ที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของ โอกาส ซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา ความสามารถ บุคคลและ กลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างที่คนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น และการสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขาารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีเพื่อให้กระทำการเช่นนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ บันเทิงเพียรคำ (2539 : 63-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการจัดการขยะของครัวเรือนในเขตชนบท : กรณีศึกษาตำบลศรีณรงค์ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการขยะของครัวเรือนในเขตชนบท เมื่อทดสอบด้วยสถิติไคสแควร์ (chi - square) พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน การแบ่งหน้าที่ในการจัดการขยะของครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับขยะของครัวเรือน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะของครัวเรือน และการรับรู้กฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการขยะของครัวเรือนในเขตชนบทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สุวัฒน์ฤทธิ์สำเร็จ (2544 : 45) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษากรณีของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางเสาธง กิ่งอำเภอบางเสาธงอำเภอ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก องค์ประกอบที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมคือ เพศ สถานภาพในที่อยู่อาศัย รายได้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาของ ลินคาร์ตัน ลักษณ์รุจิ (2547 : 102) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ในการสร้างระบบกำจัดขยะแบบครบวงจร พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยมีวิธีการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันแต่สามารถนำไปสู่การเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยประสบความสำเร็จ โดยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารเทศบาลในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องการจำแนกลักษณะของการมีส่วนร่วม โดยนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนักในด้านของขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้น ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นได้หลายทางทั้งจากความสมัครใจของผู้เข้าร่วมเองจากการถูกชักนำและจากการถูกบีบบังคับให้เข้าร่วม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการและการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่แตกต่างกัน การศึกษาของหนึ่งฤทัย สังข์จีน (2550 : 99-100) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการการคัดแยกมูลฝอยตาม โครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ผลการศึกษา

พบว่า ปัจจัย 3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาล ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการคัดแยกมูลฝอยความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล และความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย การศึกษาของ จันทรจิฬา โพธิ์ขาว (2549 : 73-76) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะ มูลฝอย และการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมและด้านอื่นๆ และการศึกษาประชา คงศรีเจริญ (2548 : 104) ได้ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากประชาชนมีความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการอบรมให้ความรู้ สร้างจิตสำนึก ความตระหนักให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน จนสามารถมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่ดีขึ้นและเป็นการพัฒนาในการจัดการขยะมูลฝอยที่ยั่งยืน

2. การสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยพบปัจจัยที่น่าจะนำมาแปลงเป็นกิจกรรมสำหรับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี โดยใช้การระดมความคิดเห็นของผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน มาสร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนฉบับร่าง แล้วนำ เข้าสู่ที่ประชุมสัมมนาเพื่อร่วมกันวิพากษ์รูปแบบ โดยมีการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops Conference) เพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทาง การปรับปรุงการพัฒนา กิจกรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรม การบริหารจัดการขยะ ได้แก่ กิจกรรมศึกษาดูงาน กิจกรรมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ ระบบกลไกจัดตั้งกลุ่มของประชาชนเพื่อจัดการขยะมูลฝอย และกิจกรรมส่งเสริมการบริหารจัดการขยะในชุมชน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ เนื่องจากสถานะที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการขยะอย่างเหมาะสม ไม่สามารถนำขยะที่ทิ้งแล้วไปกำจัด หรือใช้ประโยชน์ในด้านใดได้ เมื่อมีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบให้การส่งเสริมในกิจกรรมอบรมปฏิบัติการ การจัดโครงการในชุมชน การรณรงค์ส่งเสริมในกิจกรรม

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรลดขยะมูลฝอย ทำให้ประชาชนสามารถนำขยะมาแยกเพื่อจำหน่าย หรือประดิษฐ์เป็นของใช้ของตกแต่งในครัวเรือนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการขยะ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของกรมควบคุมมลพิษ (2543 : 77) ได้อธิบายการจัดการ ขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรไว้ว่า เป็นการเน้นรูปแบบการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องส่ง เข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้คงเหลือน้อยที่สุด และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ในการใช้ซ้ำและแปรรูปใช้ใหม่ รวมถึงการกำจัดที่ได้ผล เช่น ทำปุ๋ยหมักหรือพลังงาน ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้ คือ 1) การลด ปริมาณขยะมูลฝอย เป็นการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตขยะมูลฝอยใน แต่ละวัน คือ การลดทิ้งบรรจุภัณฑ์โดยการใช้น้ำดื่มขวดเดิม การเลือกใช้น้ำดื่มที่มีคุณภาพ มีหีบห่อบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานนาน ไม่เกิดมลพิษ และลดการใช้วัสดุกำจัดยาก

2) จัดระบบรีไซเคิลหรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ ด้วยการรณรงค์ให้ ประชาชน แยกของเสียนำกลับไปใช้ประโยชน์ ใช้ซ้ำขายหรือทำปุ๋ยน้ำหมักไว้ใช้ในชุมชน การ จัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครให้มีกิจกรรมนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ให้เกิดการจัดตั้งศูนย์รีไซเคิล

3) การขนส่ง คือหาขยะทางที่ไม่ไกลให้รถขนขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง และ

4) ระบบกำจัดขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ควรมีการจัดการ ให้เกิดการทำลายน้อยที่สุด ระบบการกำจัดควรเลือกแบบผสมผสานและพิจารณาปรับปรุง พื้นที่ที่มีอยู่เดิม โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางจัดขยะแบบผสมผสานหลายระบบในพื้นที่เดียวกัน เช่นการทำปุ๋ยหมัก การฝังกลบ เป็นต้น โอแมม และคณะ (Imam and others, 2008 : 175-180) ได้กล่าวถึงถึงแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยจำเป็นต้องมีการบริการเก็บรวบรวมขยะ ที่ เชื่อถือได้ รวมทั้งรถเก็บขนที่อยู่ในสภาพที่เหมาะสม และควรจะมีขนาดบรรทุกเพียงพอกับ ปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งควรมีการคัดแยกขยะเพื่อลดปริมาณในการฝังกลบ

นอกจากนั้นควรมีการรวบรวมกันของคนในชุมชน รวมทั้งผู้เก็บขนขยะหรือองค์กร หรือ เทศบาล ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องนอกจากนั้นในด้านการตลาดควรมีการสนับสนุนให้นำขยะ กลับมาใช้ใหม่ ควรมีการวางแผนและกำหนดนโยบายรวมทั้งกฎหมาย พร้อมทั้งกรอบการ ปฏิบัติงาน ในการจัดการขยะมูลฝอยงบประมาณก็เป็นสิ่งสำคัญที่ควรพิจารณา เพื่อให้การ จัดการขยะมูลฝอยมี ประสิทธิภาพ จงรักษ์ วงษ์สิงห์ (2549 : 105 -111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนา การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของบ้านปากคลองบางคู ตำบลบางคู อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางและวิธีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ใช้กลไกทางชุมชน โดยอาศัยทฤษฎีการมีส่วนร่วม เพื่อสนับสนุนให้เกิดการตอบสนองของ

ชุมชน ในการให้ความร่วมมือ จัดเวทีประชาคมให้ชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันกำหนด กระบวนการพัฒนาหาแนวทางการจัดการขยะ โดยกำหนดวันรณรงค์ มีการคัดแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะ กำหนดผู้รับผิดชอบเก็บขยะ อบต. บางคู่นับสนุนงบประมาณ และ ประชาชนสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน และการศึกษาของ สมศักดิ์ วงศ์ศิริวิมล (2550 : 68 - 71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ร้านค้า ในชุมชน ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาขยะมูลฝอย ในชุมชน ได้แก่ ปัญหาขยะมูลฝอยล้นถังและขยะมูลฝอยตกค้าง และบริเวณจุดทิ้งขยะมูลฝอยมี สภาพสกปรกและมีกลิ่นเหม็นรบกวน สาเหตุของปัญหา คือ การที่ชุมชนไม่มีการคัดแยกขยะ มูลฝอยก่อนทิ้ง สำหรับการดำเนินการผู้ประกอบการร้านค้า ในชุมชน ได้คัดเลือกกิจกรรมการ คัดแยกขยะมูลฝอย โดยคัดแยกเป็นขยะมูลฝอยขายได้และขายไม่ได้ มาดำเนินการในหมู่ 1 ใช้ ระยะเวลา 30 วัน รวมถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอย และจาก การประเมินผลความสำเร็จพบว่าขยะมูลฝอยในพื้นที่ลดลง ทำให้สามารถลดปัญหาขยะมูลฝอย ล้นถังและขยะมูลฝอยตกค้างลงได้ นอกจากนี้ ผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน มีรายได้ จาก การขายขยะมูลฝอย การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ยุทธศาสตร์การคัดแยกขยะมูลฝอยของชุมชนที่ใช้ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชนผ่านทางวิธีการจัด กระบวนการเรียนรู้

3. การใช้รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตหมู่บ้าน จังหวัด อุตรธานี พบว่า ปัจจัยด้านเจตคติ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะมูล ฝอยก่อนทดลองและหลังทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัย ด้านเจตคติ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยหลังการทดลองมีค่า มากกว่าก่อนการทดลอง ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากการใช้รูปแบบการพัฒนาการจัดการ ขยะมูลฝอยของประชาชนมีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้เกี่ยวกับการดำเนินงานบริการขยะในชุมชน ส่งผลให้ประชาชนใน พื้นที่ที่มีความรู้ เจตคติ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการจัดการขยะที่เหมาะสม ซึ่งทำให้หลัง การทดลองปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัย ด้านเจตคติ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และพฤติกรรมการ จัดการขยะมูลฝอยหลังการทดลองมีค่ามากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับบรร มุลสระภู (2549 : 84-87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา ขยะมูลฝอยของชุมชนแบบมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบล โป่ง อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบน้ำหนักระยะก่อนและหลังการดำเนินโครงการ

ปรากฏว่า ปริมาณขยะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จงรักษ์ วงษ์สิงห์ (2549 : 105-111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของบ้านปากคลอง บางคู ตำบลบางคู อำเภอบางบาล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลังการพัฒนาชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะหลังการพัฒนาแตกต่างกับก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจเรื่องการกำหนดวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสม การกำหนดแนวทางคัดเลือกผู้นำหรือผู้มีส่วนร่วมกำจัดขยะ การมีส่วนร่วมปฏิบัติในเรื่องการร่วมรณรงค์กำจัดขยะ การลดปริมาณขยะและการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ โดยวิธีการใส่ถุงนำไปทิ้งขยะเพิ่มขึ้น การกองขยะทิ้งไว้เผากลางแจ้งและการนำไปฝังน้อยลง มีการคัดแยกขวดพลาสติก กระจก ภาชนะพลาสติก ไปขายเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในเรื่องปริมาณขยะลดลง สภาพแวดล้อมบริเวณบ้าน ถนนและริมคลองบางคูมีความสะอาดขึ้น การมีส่วนร่วมประเมินผลในเรื่องการมีส่วนร่วมกำจัดขยะของประชาชน อบต. แกนน่านและหน่วยงานสาธารณสุขมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนพฤติกรรมกรรมการนำขยะหรือเศษวัสดุกลับมาใช้ใหม่ การนำวัสดุที่ชำรุดเสียหายกลับมาซ่อมแซมและการ หลีกเลี้ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ และขงยุทธ เตื่อนกลาง (2550 : 135-138) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนโดยกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตำบลโดนด อำเภอนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า หลังการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะชุมชนในขั้นตอนการพัฒนาแบบทุกขั้นตอน ผู้เข้าร่วมกระบวนการพัฒนารูปแบบเกิดการพัฒนาระดับผู้นำมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ทักษะ กระบวนการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ ควรมีการร่วมกันรณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการบริหารจัดการขยะอย่างถูกวิธี เช่น การคัดแยกมูลฝอย และการทิ้งขยะมูลฝอยพร้อมทั้งสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการขยะในชุมชนอย่างเพียงพอต่อความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละชุมชน เช่น อุปกรณ์ที่จะใช้สำหรับใส่ขยะ เก็บรวบรวมการขนส่ง เป็นต้น

1.2 สนับสนุนแนวทางการร่วมมือจากภาคีความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ซึ่งจะเป็นปัจจัยในการนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการขยะของชุมชน

1.3 มีการจัดเก็บอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในชุมชน กำหนดจุดทิ้งขยะอันตรายของแต่ละชุมชน

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในชุมชน โดยให้ชุมชนวิเคราะห์กิจกรรมการดำเนินงานที่ผ่านมาในประเด็นของการมีส่วนร่วม ซึ่งต้องแยกให้แก่นำได้เรียนรู้จากผู้นำกระบวนการร่วมกับเจ้าหน้าที่ โดยเลือกประเด็นที่ลงลึก จากการวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนทำอยู่ เพื่อการสร้างประสิทธิภาพในการใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือได้อย่างชัดเจน และลงลึกในรายละเอียดให้มากกว่าทุกประเด็นพร้อมทั้งปรับวิธีการทำงานใหม่โดยใช้มาตรฐานการทำงานที่เป็นรูปแบบมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ

1.5 กระจายอำนาจตัดสินใจไปอยู่ที่กลุ่มและชุมชน โดยการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งส่งผลให้ผู้ผู้นำ/แกนนำเห็นและเข้าใจเป้าหมายของการดำเนินงาน รวมถึงกระบวนการที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายด้วยตนเองมากกว่าการวิ่งตามนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน